

Alpska kulinarika se bo razvijala tudi v prihodnje

Jeseni 2020 je v švicarskem Stansu odprl vrata prvi alpski kompetenčni center za regionalno kulinariko, ki naj bi pokazal, kako sodelovanje med različnimi deležniki lahko spodbuja in nadalje razvija alpsko kulinariko.

Gastronomija in izobrazba:

Culinarium Alpinum krepi zavest o alpski regionalni kulinariki. (c) Culinarium Alpinum

Krema z zbrincem in pečenim koromačem ali ticinska *loto* rižota z bučo. V nekdanjem kapucinskem samostanu v švicarskem Stansu bomo na jedilnem listu odkrili tradicionalne jedi iz centralne Švice, organizirajo pa tudi tečaje, ki obsegajo najrazličnejše kulinarčne vsebine, ki segajo od priprave tradicionalnih klobas do alpskega zeliščarstva. Udeleženci tečajev pa ne pridobijo le kulinarčnega znanja in veščin, temveč se lahko tudi sami preizkusijo v pripravi jedi. Ustanovitev centra *Culinarium Alpinum* je ideja Dominika Flammerja, avtorja knjige *Kulinarična dediščina Alp*, ki je prepričan, da se v pristni regionalni kulinariki skriva velik potencial za destinacijski turizem: »Le če bodo v verigi ustvarjanja kulinarčne dodane vrednosti sodelovali vsi partnerji, bomo to vrednost uspeli ustvariti za kmetijstvo, gastronomijo in hotelirstvo kakor tudi za celoten turistični sektor.« Za podobno pot so se odločili v hotelu Alpenblick v švicarskem Safientalu, kjer želijo postati eksperimentalni in življenjski prostor alpske prehranske kulture. Alpski *FoodLab* naj bi tako v prihodnje začel raziskovati surovine lokalnega izvora in okoliškim kmetom zagotavljal prostor in možnosti za plemenitenje, pakiranje in hrambo živil.

Odporna na krize: kulinarčna dediščina alpskega prostora

Kot nas uči koronakriza, visokokakovostna hrana domačega izvora ni sama sebi namen. »Ko se zgodi kaj tako obsežnega, kot je pandemija, industrijska proizvodnja hrane ni zajamčena,« opozarja Cassiano Luminati, ki je v letih 2016–2019 vodil projekt *AlpFoodWay*. »Pokazalo se je tudi, kako odporen je alpski prostor.« V okviru projekta je 14 partnerskih organizacij iz šestih alpskih držav pripravilo interaktivni zemljevid, ki prikazuje 150 kulinarčnih praks z alpskega območja, od vzreje soške postrvi v slovenski dolini Soče do nasadov kostanja v dolini Valsugana. Udeleženci so oblikovali vizijo in listino alpske prehranske dediščine. Kot je pojasnil Luminati, pri tem ni mišljen alpski muzej, temveč mlada generacija, ki danes živi in dela na območju Alp. Po Luminatijevih besedah gre za več kot samo prehransko dediščino posamezne doline ali njegove domače regije: »Pomembno je, katere vrednote si med seboj delimo na območju Alp.« Po izteku projekta *AlpFoodWay* naj bi dosegli mednarodno priznanje alpske prehranske dediščine za vpis na Unescov seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva. Uvrstitev na seznam je lahko dobro izhodišče za politične odločevalce in za skupnosti, ki jih je treba ohraniti in obnoviti.

Viri in nadaljnje informacije:

punkt4.info/die-ausgaben/details/news/culinarium-alpinum-nimmt-betrieb-auf/punkt4-edition-name/zukunft-wirtschaft/punkt4-edition-section/17559/punkt4-date/19-08-2020.html (de), www.htr.ch/story/tenna-plant-ein-berghotel-fuer-kulinarische-und-kuenstlerische-innovationen-24652.html (de), alpfoodway.eu/home/slovenian

Intervju s Cassianom Luminatijem za podkast CIPRE:

[CIPRA International](#) · «It is about the values we share across the Alps.» // Interview with Cassiano Luminati ([AlpFoodWay](#))

Stališče: V zagovor pisanih mest

Magdalena Holzer, vodja projekta «Storitve» pri CIPRI International. (c) Caroline Begle, CIPRA International

Pandemija koronavirusa je jasno pokazala, kako pomembni za naše dobro počutje so dostopni rekreacijski prostori. Več kot 70 odstotkov alpskih prebivalcev živi v urbanem okolju in prav tu je mogoče izkoristiti še veliko možnosti za nadaljnje delovanje, je prepričana Magdalena Holzer, vodja projektov pri CIPRI International.

Fasade hiš, strehe, zasebni vrtovi – obseg zelenih površin v mestih bo treba občutno povečati, saj je to koristno za oko in podnebje. Ukrepi, kot je odstranitev asfaltne džungle, preprečujejo toplotne otoke, omogočajo skladiščenje večjih količin CO₂ in izboljšanje kakovosti življenja. Nekatera alpska mesta so na tem področju že dosegla neverjetne uspehe: francoska Annecy in Chambéry z renaturacijo vodotokov na območju mesta, italijanski Belluno s pristopom k vseevropski pobudi za mesta brez pesticidov, avstrijski Beljak s projektom *Essbare Stadt* (Užitno mesto). Vsi navedeni primeri so nam lahko za zgled – pri načrtovanju mest je potreben pogum za oblikovanje mikro divjine.

Vsak prebivalec mesta naj bi v neposredni bližini svojega doma imel na voljo vsaj 50 kvadratnih metrov zelene površine, ki niso onesnažene s pesticidi in so zasajene z domačimi rastlinami, in tako pripomogel h krajšim prevoznim potem in manjšim količinam izpustov CO₂. Manj pogoste košnje in pletje prispevajo k zmanjšanju stroškov dela in izboljšanju biotske raznovrstnosti. Prostora za to je več kot dovolj: nakupovalna središča so pogosto oblikovana neprijazno in enolično. To je bilo opaziti zlasti med karanteno, ko se na teh površinah ni hotel nihče zadrževati. Uspešne rešitve lahko poiščemo tudi pri zasnovi in upravljanju parkirnih prostorov. Kakovost bivanja in življenja obstaja tudi zunaj našega doma in se odraža v dobrem počutju celotne občine. Kakšno olajšanje za naša pljuča in to ne le v času korone! Za načrtovanje privlačnih in zelenih mestnih površin, ki jih pozidanost tal še ni v celoti ogrozila, obstaja namreč izredno veliko možnosti.

Cvetoči otoki v mestih, ki delujejo kot nekakšni povezovalni elementi med biotopi, so pomembni za ekološko mrežo. Čebelam in drugim opraševalcem omogočajo, da lahko opravljajo svojo temeljno vlogo. Vsak od teh elementov nam omogoča, da se naučimo več o povezanosti v naravi – je del omrežja, ki nam je v pomoč pri obvladovanju podnebne krize. Območja z visoko stopnjo biotske raznovrstnosti so nesporno odpornejša. Narava je na naši strani in nam bo pomagala – le prostor za to ji moramo dati.

Alpska mrežna delavnica odprla vrata

Nedavno prenovljena stavba v Schaanu v Lihtenštajnu je novi sedež CIPRE International in središče prizadevanj za trajnostni razvoj. (c) Caroline Begle, CIPRA International

Vzpostavitev mednarodnega kompetenčnega centra v Lihtenštajnu, ki na osrednje mesto postavlja krepitev trajnostnega razvoja v Alpah, je ideja, ki jo je CIPRA uresničila z odprtjem prenovljene stavbe, v kateri ima sedež »alpska mrežna delavnica«.

Že prve dni septembra so se na tleh sveže prenovljene, več kot sto let stare hiše na Kirchstrasse številka 5 v Schaanu/LI začeli kopičiti prvi selitveni zaboji in škatle. Na omenjenem naslovu imata poleg CIPRE International sedež tudi Lihtenštajnska družba za varstvo okolja (LGU) in Združenje lihtenštajnskih javnokoristnih skladov in fundacij (VLGST). Tu sta še dva prostora, ki sta namenjena za oddajo v najem, na podstrešju pa je mogoče najeti sobo Petra Kaiserja, prostor za razmišljanje, kjer je mogoče organizirati seminarje ali podobne dogodke. »Tu bo naša vizija, da postanemo konkreten kraj mednarodnega povezovanja pri obravnavanju vprašanj varstva okolja in alpskega prostora, postala realnost,« je pojasnila Caroline Begle, ki je pri CIPRI odgovorna za izvedbo projekta, in dodala, da alpska mrežna delavnica tako ponuja prostor za delo, srečanja in izmenjavo.

Trajnostna prenova

Po položitvi temeljnega kamna maja 2019 nam je hitro postalo jasno, da je stavba v slabšem stanju, kot smo pričakovali. Poleg tega smo morali v celoti upoštevati predpise za požarno in potresno varno gradnjo ter zagotoviti dostop in uporabo objekta gibalno oviranim osebam. Prvotna želja, tj. ohraniti vrednost hiše, je tako prešla v celovito prenovu objekta. Številne stavbne elemente je bilo treba zamenjati ali v celoti prenoviti, pri tem pa smo veliko pozornost namenili trajnostni prenovi. Hiša ima zdaj nova lesena okna, za kritino smo uporabili bobrovec, uredili smo priklop na omrežje daljinskega ogrevanja in izbrali masivni parket s FSC certifikatom, stene smo pobarvali z ekološkimi barvami, če navedemo le nekaj ukrepov. Nekdanja Kassenseppova vila je zdaj imenitnejša kot kdaj koli prej. Svoj prostor v hiši je našla tudi narava: na vrtu rastejo domače in žuželkam prijazne rastline, lipa, katere zasaditev je omogočila slovaška fundacija *Tree of peace*, daje poleti naravno senco, obenem pa opominja na grozote prve svetovne vojne in simbolizira tudi danes še kako pomembno idejo dobrega razumevanja med narodi.

Raziskovalec biotske raznovrstnosti

Dr. Einhard Bezzel je prejel nagrado za posebne dosežke na področju raziskovanja ptic v Alpah. (c) Fünfstück H.-J.

Oktober 2020 je nemško alpsko nagrado prejel ugledni ornitolog dr. Einhard Bezzel za svoje raziskovalno delo na področju vračanja alpskih ptic v naravo.

Namen nemške alpske nagrade, ki jo podeljuje CIPRA Nemčija skupaj s članskimi organizacijami, tokrat že sedmič zapored, je opozoriti na uspešna prizadevanja za uresničevanje trajnostnega razvoja na območju Alp. Nagrajenec leta 2020 je dr. Einhard Bezzel, dolgoletni vodja Inštituta za varstvo ptic v Garmisch-Partenkirchnu v Nemčiji in avtor številnih publikacij s področja ornitologije. Zbirke podatkov, ki se vodijo še danes in omogočajo izvajanje varstva številnih vrst ptic alpskega območja, kot je planinski orel, so nastale prav na njegovo pobudo. Njegovo delovanje je pripomoglo k boljšemu razumevanju upadanja števila vrst ptic v alpskem prostoru in nastavilo pot za izvedbo uspešnega referendumu na Bavarskem, ki mu je leta 2019 sledil še zakon o varstvu biotske raznovrstnosti. Obširno znanje dr. Bezzla odraža 500 strokovnih prispevkov in več knjig o pticah in seveda tudi njegovo delovanje v organizacijah in strokovnih revijah s tega področja.

Profesorja biologije, kemije, geografije in sociologije je za nagrado predlagala bavarska Deželna zveza za varstvo ptic (LBV), podelili pa so mu jo v okviru strokovnega simpozija v Ohlstadtu v Nemčiji. Dr. Norbert Schäffer, prvi predsednik LBV, je ob tem v svojem nagovoru poudaril, da so življenjski dosežki dr. Bezzla edinstveni, saj je prav on postavil temelje sodobne ornitologije in dosegel, da jo je na Bavarskem sprejela širša javnost.

Viri in nadaljnje informacije:

www.cipra.org/de/news/alpenpreis-an-einhard-bezzel (de)

Skupaj za Alpe – seminar za učitelje

Kako lahko učitelji in učiteljice ter strokovni delavci v osnovnošolskem izobraževanju v učni proces v večji meri vključujejo problematiko prilagajanja na podnebne spremembe na območju Alp? Model alpske šole (MAŠ) prav v ta namen zagotavlja različne interdisciplinarne izobraževalne vsebine.

Koncept Alpske šole povečuje zavedanje o alpskih naravnih in kulturnih vrednotah. (c) CIPRA Slovenija

Visoke Ture.

V okviru projekta *Skupaj za Alpe* bo CIPRA Slovenija konec oktobra 2020 za učitelje in učiteljice ter strokovni kader osnovnošolskega izobraževanja organizirala seminar *Alpska šola v Sloveniji*. Udeleženci se bodo na seminarju lahko seznanili z metodami in gradivi MAŠ, ki so bili osnova v projektu *YourAlps*. Kot je dejal Matej Ogrin, predsednik CIPRE Slovenija, želijo organizatorji učiteljem in učiteljicam pokazati nove, interdisciplinarne načine poučevanja o gorah, z njimi in v njih, kar bo trajno okrepilo tudi njihovo osebno povezanost z raznolikostjo gorske pokrajine.

CIPRA Slovenija je v sodelovanju s Triglavskim narodnim parkom v tem letu že organizirala številne dogodke, ki temeljijo na metodah MAŠ, saj želi mlade ozaveščati o temah, kot so podnebne spremembe, biotska raznovrstnost in trajnostni razvoj. Vse te dejavnosti vključujejo tudi interaktivno razstavo o Alpski konvenciji in izmenjavo dobrih praks z avstrijskim Narodnim parkom

Viri in nadaljnje informacije:

www.cipra.org/sl/prireditve/skupaj-za-alpe-seminar-za-ucitelje, www.tnp.si/sl/javni-zavod/obvestila/prilagajanje-na-podnebne-spremembe-osrednja-tematika-skupnosti-sol-v-letu-2020/, www.cipra.org/sl/novice/napoved-seminar-za-ucitelje-alpska-sola-v-sloveniji, www.ouralps.org/sl/model-alpske-sole

Varstvo podnebja: misli globalno, deluj lokalno

Prvo srečanje udeležencev projekta Zeleni dogovori za občine: projekt med drugim podpira vzpostavitev lokalnih skupin za ublažitev podnebnih sprememb. (c) Orlando Berger

Namen novega projekta Zeleni dogovori za občine je okrepiti uresničevanje ukrepov za blažitev podnebnih sprememb na lokalni in regionalni ravni. Prebivalci občin, ki sodelujejo v projektu, so zato sami zelo dejavni v projektih, ki se ukvarjajo z varstvom podnebja.

Od stanovanjskih objektov prek mobilnosti do zaposlitve: kar ponekod že deluje podnebju prijazno, je drugje še krepko v povojih. Potrebni so natančni koncepti in ocena, na katerih življenjskih področjih je ukrepanje nujno. Udeleženci projekta *Zeleni dogovori za občine* s tako imenovanim radarjem za varstvo podnebja ugotavljajo in analizirajo dejansko stanje na tem področju v

domaćih občinah, nato pa na podlagi dobljenih rezultatov v skupnem procesu pripravijo načrt ukrepov v obliki konkretnih izvedbenih projektov. Ideje zanje predlagajo udeleženci sami.

»Politični ukrepi se morajo sprejemati že na ravni državljanov in državljanek, saj je v procesih, ki potekajo od spodaj navzgor, družbena sprejemljivost občutno večja,« je pojasnila Christina Thanner, vodja projekta pri CIPRI International. Sočasno naj bi ljudem pokazali, kako se lahko v domačih občinah dejavno zavzamejo za uresničevanje ukrepov za blažitev podnebnih sprememb. »Prebivalce občin želimo ozaveščati o tej problematiki in jih spodbujati, da bi svoj vsakdan oblikovali prijazneje do podnebja.«

Projekt izvaja SPES Avstrija v sodelovanju s SPES Nemčija, Zvezo za podnebje Avstrija in CIPRO International. Finančna sredstva zagotavlja program Erasmus+.

Mladi odkrivajo tudi gorske poklice

Gorski poklici se zaradi višje nadmorske višine in podnebja opravljajo v težjih okoliščinah. Deset mladih, ki se je udeležilo AJITour na območju francoskega masiva Queyras na meji z Monvisom v Italiji, je imelo priložnost, da se je z njimi tudi поблиže seznanilo.

AJITour: ogled žetve in predelave alpskih rastlin. © CIPRA Francija

V francoskih Alpah se soočajo s staranjem prebivalstva, a veliko je mladih, ki so pripravljeni ostati na gorskih območjih oziroma se tja preseliti. Pomoč lahko poiščejo tudi pri projektu *AJITeR – podpora mladim in njihovim pobudam na podeželju*, ki spremlja mlade, ko se odločijo za življenje v gorskem svetu, in zagotavlja podporo občinam, ki želijo takim posameznikom olajšati prihod v novo okolje.

Sredstva za izvedbo projekta sta prispevala nacionalna mreža za podeželje in Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja. CIPRA Francija in izobraževalna mreža *Educ'Alpes* sta z AJITour organizirali srečanje, ki je od 24. do 28. avgusta 2020 potekalo v Queyrasu. Udeležilo se ga je tudi deset mladih, ki sem ji je ponudila priložnost, da so поблиže spoznali predstavnike različnih poklicev, značilnih za gorsko okolje, kot so gorski vodniki, oskrbniki planinskih postojank, pastirji ovac, rokodelci in obrtniki, občinski uradniki. Kot je povedal direktor CIPRE Francija Marc-Jérôme Hassid, so mladi v razpravi ob koncu tedna spregovorili o svojih razlogih in željah po življenju na gorskem območju. Ob zaključku AJITour so številna vprašanja zastavili tudi navzočim strokovnjakom, predvsem v zvezi s ponudbo stanovanj na gorskih območjih in z okoljem.

Rezultati, pridobljeni v sklopu projekta AJITour, in drugi spremljevalni ukrepi za mlade bodo predstavljeni na Alpskem tednu Intermezzo od 9. do 11. decembra 2020 v Nici. Pripravljena bo tudi video predstavitev projekta.

Viri in nadaljnje informacije:

<https://www.ajiter.fr> (fr)

Sodni proces zaradi pesticidov

Začetek sojenja v Bolzanu/I: v Inštitutu za okolje München so prepričani, da je vložena ovadba napad na svobodo izražanja. (c) Jörg Farys, Umweltinstitut

Kritične besede o prekomerni uporabi pesticidov očitno niso zažele: južnotirolski deželni svetnik, ki se mu je pridružilo več kot 1300 kmetov, je proti kritikom uporabe pesticidov vložil ovadbo zaradi obrekovanja.

Münchenski inštitut za okolje (*Umweltinstitut München*) je leta 2017 začel provokativno kampanjo proti množični uporabi pesticidov v južnotirolskih sadovnjakih. Mednarodno pozornost je vzbudila zlasti občina Mals, kjer so z referendumom želeli uvesti popolno prepoved uporabe teh strupenih pršil. Primer občine Mals je Alexander Schiebel predstavil v svoji knjigi *Čudež iz Malsa (Das Wunder von Mals)*, v kateri je kritiziral uporabo strupenih substanc v sadjarstvu. Proti avtorju knjige kakor tudi predstavnikom okoljskega inštituta in založbe Oekom so Arnold Schuler, deželni svetnik za kmetijstvo, in več kot 1300 kmetov vložili ovadbo, saj naj bi pri izrečni kritiki šlo za kaznivo dejanje obrekovanja, to pa naj bi južnotirolskemu kmetijstvu povzročilo škodo.

Tožba s posledicami

Na Južnem Tirolskem pridelajo okoli 10 % vseh jabolk na območju EU, kar omogočata prav intenzivno kmetijstvo in uporaba pesticidov. A pesticidi se kopičijo tudi v neposredni okolici obdelovalnih površin, prav tako jih lahko prek meja raznese veter, denimo do 14 kilometrov globoko v švicarsko dolino Val Müstair, kot so to leta 2020 dokazali v kantonu Graubünden, ali pa na otroška igrišča, kot je leta 2017 pokazala raziskava, opravljena po naročilu CIPRE Južna Tirolska. Andreas Riedl, direktor CIPRE Južna Tirolska, ravnanja deželnega svetnika ne razume: »Prava škoda za podobo južnotirolskega sadjarstva je povsem pretiran odziv tožečega deželnega svetnika in kmetov. Cilj bi moral biti nadaljnji razvoj trajnostno naravnane kmetijstva, ne pa reševanje osebnih sporov.«

Z obtoženimi je solidarnost doslej izrazilo že okoli 200.000 ljudi in več kot sto organizacij, ki delujejo na področju varovanja okolja, socialnih zadev in potrošnikov. Tik pred začetkom sodnega procesa je deželni svetnik Schuler napovedal umik ovadbe, a se je obravnava sredi septembra v Bolzanu/l kljub temu začela, saj soglasje sotožnikov o umiku ovadbe ni bilo podano. Državno tožilstvo je poleg tega odredilo zaseg poslovnih knjig v postopku udeleženih kmetov, iz katerih so razvidne natančne količine pesticidov, ki jih razpršijo po poljih. Ker pa kritiki uporabe pesticidov zavračajo predlog, da bi ti edinstveni podatki ostali tajni, je deželni svetnik pred kratkim vnovič relativiziral svojo napoved o opustitvi ovadbe.

Viri in nadaljnje informacije:

www.zdf.de/politik/frontal-21/pestizid-streit-um-aepfel-in-suedtirol-100.html#xtor=CS5-91 (de), www.suedtirolnews.it/politik/strafprozess-wegen-kritik-an-pestiziden-in-suedtirol (de), www.tageszeitung.it/2020/09/14/schuler-zieht-klage-zurueck/ (de), www.salto.bz/de/article/30092020/unmoralisches-angebot (de), www.oekom.de/beitrag/pestizidprozess-landesrat-schuler-muss-angriff-auf-die-meinungsfreiheit-endlich-beenden-149?p=1 (de), www.vglobale.it/2020/09/15/il-processo-a-bolzano-di-chi-critica-luso-di-pesticidi/ (it)

Švicarski volivci zavrnilo zakon o lovu

Varovanje drobnice s preventivnim odstrelom volka? V Švici je novelo zakona o lovu zavrnila večina volivcev. (c) Marion Ebster, CIPRA International

Razlog razkola med urbanim in ruralnim v Švici je volk: zakon o lovu, ki naj bi omogočal izvajanje preventivnega odstrela volkov, so švicarski prebivalci na referendumu zavrnilo.

Z 51,9 odstotka glasov so švicarski volivci konec septembra 2020 zavrnilo novelo zakona o lovu, ki bi kantonom olajšala odstrel volkov, ki bi ga bilo dovoljeno izvesti še pred dejanskim napadom volka na drobnico. Na gorskih območjih in kantonih centralne Švice se je večina volivcev izrekla za sprejetje zakonske novele, medtem ko so v Mittellandu in gosto poseljeni zahodni Švici glasovali proti. Organizacije za varstvo okolja in narave so zaradi novele zakona izrazile zaskrbljenost in kritiko, saj naj bi zakon ogrožal biotsko raznovrstnost, kantonalna zakonodaja pa povzročila zmedo pri določanju ustreznih stopenj varstva ogroženih živalskih vrst. Organizacije nameravajo v čim krajšem času v parlamentu vložiti pobudo za sprejetje predloga zakona o lovu, ki bo na sorazmeren način zaščitil ogrožene živalske vrste, kot so poljski zajec, rušavec, snežna jerebica ali sloka, glede volka pa zahtevati od pristojnih, da poskrbijo, kjer je to pač potrebno, za skrbno preiščeno zakonodajo, kar bo zagotovilo stalež in obstoj krdelov, obenem pa bodo upoštevani tudi interesi prebivalcev. Vrnitev volka je pomembna tema tudi na avstrijskem Tirolskem, kjer so volkovi poleti 2020 raztrgali 140 ovac. Tirolska namerava sedaj vložiti tožbo pri EU in tako znižati visoki varstveni status populacije volka: odstrel tako imenovanih problematičnih volkov bi bil dovoljen. Prav to od Komisije EU zahteva tudi Delovna skupnost alpskih dežel (Arge Alp), a brez soglasja švicarskih kantonov. Ti so se v tej zadevi zaradi zavrnjene novele zakona o lovstvu glasovanja vzdržali.

Vsealpska izmenjava izkušenj

Kot je pojasnila Barbara Wülser, sodirektorica CIPRE in članica Platforme Alpske konvencije za velike zveri in prostoživeče parkljarje ter družbo (WISO), je na celotnem alpskem območju vrnitev skorajda že iztrebljenih divjih zveri oz. divjadi v naravno okolje, denimo volka ali kozoroga, zagotovo zgodba o uspehu na področju varovanja biotske raznovrstnosti. A življenjski prostor volkov sega tudi prek nacionalnih meja, zato bi se alpske države morale skupaj lotiti in učiti reševanja izzivov, ki jih prinaša ohranjanje prostoživečih vrst kakor tudi varovanje drobnice pred velikimi zvermi. CIPRA bo v okviru trenutnega projekta opravila več intervjujev s posamezniki iz vseh alpskih držav, ki imajo dolgoletne izkušnje s sobivanjem z velikimi zveri – od planinskega pašništva do lovstva, na podlagi zbranih informacij pa bo nato pripravila priporočila za delovanje in še okrepila prenos znanja o tej temi na celotnem območju Alp.

Viri in nadaljnje informacije:

www.srf.ch/news/abstimmung-27-september-2020/jagdgesetz/umgang-mit-dem-wolf-das-stimmvolk-schiesst-das-jagdgesetz-ab (de), www.nzz.ch/schweiz/ein-wolfsgraben-zieht-sich-durch-die-schweiz-ld.1578795?mktcid=sms&mktcval=OS%20Share%20Hub (de), www.srf.ch/news/abstimmung-27-september-2020/jagdgesetz/auf-einen-blick-das-neue-jagdgesetz-in-kuerze (de), www.pronatura.ch/de/2020/schweizer-stimmvolk-staerkt-schutz-von-wildlebenden-tieren (de), www.republik.ch/2020/09/05/im-wolfspelz (de), <https://tirol.orf.at/stories/3067300/> (de), salzburg.orf.at/stories/3069285/ (de)

Mobilnost: razmišljamo drugače!

Oživitev središča kraja – v avstrijski občini Göfis so ključ do uspeha krajše poti. (c) VCÖ

Okolju prijazno, učinkovito, cenovno dostopno – nagrado za trajnostno mobilnost je v letu 2020 Avstrijski prometni klub (VCÖ) namenil projektom, ki so se vprašanja mobilnosti lotili drugače. Glavno nagrado je prejela manjša alpska občina na skrajnem zahodu Avstrije.

Pod geslom *Preusmeritev prometa na pot v podnebno nevtralnno družbo* je Avstrijski prometni klub (VCÖ) v okviru letošnjega Evropskega tedna mobilnosti podelil 13 nagrad za inovativne projekte na področju mobilnosti. Kljub pandemiji koronavirusa je letos za nagrado konkuriralo 385 projektov, posvečenih različnim temam, ki so segale od oživitve vaških središč, nove generacije vlakov za prevoz na dolge razdalje do dela v sredstvih javnega prevoza.

Glavna nagrada je odšla v Avstrijo, v avstrijsko občino Göfis za projekt *Od parkirnega mesta do oživitve središča kraja*. S strateškim nakupom skorajda vseh zgradb v središču kraja so se prav tam novih prostorov razveselili lastniki pekarn, frizerskega salona, gostišča, knjigarne in kavarniške popravjalnice. Poleg tega so bile namesto parkirnih mest za avtomobile urejene nezazidane skupne površine, ki prispevajo k izboljšanju kakovosti življenja in vaške skupnosti.

Z avtobusom, vlakom ali kolesom

Leta 2014 je Avstrijski prometni klub nagrado za mobilnost podelil CIPRI International za projekt *Alpstar*, v sklopu katerega so v pilotni regiji Dolina Alpskega Rena ugotavljali, kateri so ukrepi, ki bi dnevne migrante spodbudili k večji uporabi sredstev javnega prevoza, kot so kolo, avtobus ali vlak, in ne avtomobila. Vodja projekta Jakob Dietachmair se spominja: »Pred šestimi leti smo s projektom *Alpstar* raziskovali vprašanje mobilnosti dnevnik migrantov in vse do danes smo na tem področju pridobili veliko znanja in izkušenj ter vzpostavili številne mreže – s ciljem povečati podnebju prijazno mobilnost na območju Alp.«

Viri in nadaljnje informacije:

www.vcoe.at/mobilitaetspreis (de), www.mobilitaetswoche.at (de), mobilityweek.eu (en)

Trajnostna energija iz lesa

Dobavitelj energije: Les je okolju prijazen samo pod določenimi pogoji. (c) Pixabay

Ogrevanje z lesom za okolje ni vedno najboljša rešitev. V Piemontu/l so zato začeli razvijati dobavne verige, ki bodo v večji meri upoštevale trajnostne zahteve, ter se tako soočili z izzivi, ki jih prinašajo podnebne spremembe, in se zavzeli za krepitev gozdarstva.

V Italiji se je v zadnjih letih izredno povečalo povpraševanje po peletih, ki pa jih večinoma uvažajo iz tujine. Prav tako je ogrevanje zaradi zastarelih ali manj kakovostnih ogrevalnih naprav, zlasti peči v gospodinjstvih, kakor tudi zaradi pogosto slabše kakovosti drv postalo vse kaj drugega kot trajnostno. S projektom LENO2022 naj bi zato dosegli, da bi les kot gorivo postal sestavni del mešanice energetskih virov. Pomembna je namreč visoko kakovostna oskrbovalna veriga, ki sega od gozda prek žagarskega obrata do pravilne uporabe ogrevalnih naprav s strani državljanov, je pojasnila Andrea Čričita, koordinatorica pri Repljanu, zagorskem podjetju, ki se ukvarja s spodbujanjem energetske odpornosti in sodeluje v omenjenem projektu. »Tak pristop izboljšuje kakovost zraka in krepi gospodarstvo na gorskih območjih z obsežnimi gozdnimi površinami, kjer so velike potrebe po lesu.«

Projekt za pilotna območja predlaga tri eksperimentalne intervencijske modele: participativne koncepte za namestitve novih naprav za izdelavo lesnih sekancev, poskusne peči znotraj t. i. energetskih skupnosti in informativno kampanjo o pravilni uporabi peči na drva. Izvajanje projekta LENO2022 financira dežela Piemonte v okviru programa za razvoj podeželja, ki vključuje večji del piemontskih gorskih območij. Projektni partnerji so raziskovalne inštitucije, gozdarska podjetja in lokalni organi oblasti.

Viri in nadaljnje informacije:

www.legnoenergia.org (it), [uncem.it/leno2022-dal-piemonte-il-modello-per-la-sostenibilita-della-filiera-bosco-
legno-energia/](http://uncem.it/leno2022-dal-piemonte-il-modello-per-la-sostenibilita-della-filiera-bosco-legno-energia/) (it)

Oh...

Švicarska inovacija: tek na smučeh na plastičnih tračnicah.
(c) Selina Gasparin, Facebook

Naraščajoče temperature, ki jih povzročajo podnebne spremembe, ne ogrožajo le narave, temveč tudi zimski turizem in zimskošportne dejavnosti. Kaj bomo z našimi smučarji, če snega ne bo več? Kaj bo ljudi še privabljalo v gore? Ena od možnosti bi bila, da zimsko vzdušje ustvarimo sami, s pomočjo umetne mase. Temu se reče inovativnost: ko ustvarjamo novo – ali ko ohranjamo staro z novimi sredstvi? Revolucionarna ideja se v tem primeru imenuje *glice*, smučarski tek po progi iz umetne mase. Umetni led ni nič novega, saj ga že uporabljajo pri hokeju na ledu ali umetnem drsanju, poznamo ga tudi iz nakupovalnih središčih, kjer ga uporabljajo kot zimsko dekoracijo. V Švici pa je smučarska tekačica Selina Gasparin v imenu

podjetja *Graubünden Ferien* že preizkusila tekaško progo iz umetne mase (oglej si [videoposnetek na Facebooku](#)). Tako naj bilo tudi v prihodnje: na posnetku vidimo športnico v modrem dressu, kako prek zelenega travnika z dolgimi koraki drsi po beli progi iz umetne mase in z nasmeškom na ustih razmišlja o novih podobnih možnostih, denimo o tekaški vadbi v predsezoni in poleti ali v parkih s tekaškimi progami.

Idejo je seveda mogoče prenesti tudi na druga področja: plastične rože bodo cvetele vse leto, umetnim jelkam iglice ne bodo nikoli odpadle. A vprašanje ostaja: zakaj naj bi turisti prihajali v gore samo zaradi tega? Plastične steze lahko postavimo tudi v dolini. Razlog so Alpe, saj ponujajo nekaj edinstvenega in to je prekrasna kulisa. No, če bi pri tem slučajno prišlo do razhajanja med barvnimi toni, se jih še vedno da prebarvati ...

Vir: www.travelnews.ch/destinationen/17016-graubuenden-ferien-testet-glice-als-schneeeersatz.html (de)

Priveditve

Skupaj za Alpe - Seminar za učitelje, 23.10.-24.10.2020, Biotehniški center Naklo/SI. [Več...](#)

Turizem na prostem z dolgoročno vizijo - med podnebnimi spremembami, trajnostjo in kriznim managementom, 16.11.-17.11.2020, Online. [Več...](#)

AlpskiTeden Intermezzo: Mladi in podnebje, 09.12.-11.12.2020, Nica/F. [Več...](#)

Razstava: 10 sidrišč slovenskega alpinizma, 13.10.-30.12.2020, Slovenski planinski muzej/SI. [Več...](#)